

Vänsterpartiet Karlskrona

Medlemsblad 7 januari 2025

Redaktörn läser Thomas Piketty Kapitalet och ideologin

Hur kan det komma sig
att folk står uppradade,
och i beundran och
underdånighet bugar

och viftar med flaggor,
när kungen och drott-
ningen åker förbi i häst
och vagn?

Förord

Studier i historia och samhällsutveckling handlar oftast om makthavarna och deras arméers segrar och förluster. Några, som till exempel Karl Marx, har studerat kapitalismens uppstart och segertåg.

En nutida forskare i samhällsutveckling är Thomas Piketty. År 2020 publicerades på svenska verket "Kapitalet och ideologin". Där hittar du drygt 1100 mycket läsvärda sidor. Texten nedan är en personlig vardaglig tolkning av bokens inledning.

Helt klart för alla borde vara, bara genom att inte blunda och slå dövörat till, att kapitalets vinst och tillväxt fixering, flera miljö-

Thomas Piketty
Bilden stulen från The Guardian

ner är innan solen slocknar, med stormsteg gör jorden till en obeboelig planet. Hur kan så gott som alla politiska partier Sverige låtsas vara helt ovetande?

Inledning

Idé

Alla samhällen måste kunna rättfärdiga sina ojämlikheter för att inte gå under.

Eftersom alla är olika redan vid födseln, genetiskt och färgat av omgivningen, finns många vägar till rättfärdigande.

Rättfärdigande narrativ (ungefär berättelse eller berättande) i dagens samhälle är

- egendom
Äganderätten är central i alla kulturer jag känner till. Som barn får du lära dig skilja på vad som är mitt och ditt.
- entreprenörskap
Vi säger att utfallet är rättvist eftersom alla har samma möjligheter från början.
- meritokrati
Det är mina val tidigare i livet som avspeglas i de meriter jag har.
- och lite till.

Den socioekonomiska ojämlikheten har ökat i världens alla regioner sedan 1980-talet. Vi får en alltmer gapande klyfta mellan de mest och de minst privilegierades tillgång till utbildning och välstånd.

I Sverige vill vi ha lika stora löneökningar för alla, I PROCENT. En ökning på 2% på 30 000 kr är 600 kr. En ökning på 2% på 300 000 kr är 6 000 kr. Procentuella löneökningar är alltså ett sätt att motivera ökade skillnader i lön.

Det finns högerpolitiker som vill ha en marginalsatt mindre än 50%, med motiveringen att det ska löna sig att arbeta. Ett annat sätt att uttrycka samma sak är att säga att ju mer du tjänar desto mindre andel (procent) ska du betala i skatt.

Våra samtida samhällen har blivit grymmare mot de mindre bemedlade. Såväl vinnare som förlorare lägger skuld på förlorarna för att de saknar talang, dygd eller flit. I tidigare ojämlikhetssystem skuldbelades inte de fattiga för sin fattigdom.

Påtagliga orsaker till ojämlikhet idag:

- status
- etnicitet
- religion
- hemlöshet
- migration
- etniska minoriteter
- migranter som drunknar i Medelhavet
- klimatförändringar (som kommer att leda till en ny stark nationalism)

Det är svårt att förstå varför vi lever och resonerar som vi gör idag. Vi behöver stöd av tidigare utveckling. Vad kan vi lära oss av historien och studier av olika samhällen?

Thomas Piketty skriver: "Det som möjliggjorde såväl ekonomisk utveckling som mänskliga framsteg var kampen för jämlikhet och utbildning åt alla och inte helgandet av egendom, stabilitet eller ojämlikhet."

Piketty hävdar att det går att skissa upp konturerna för en med deltagarbaserad socialism

- ett nytt universalistiskt egalitært narrativ
- en ny ideologi präglad av
  - jämlikhet
  - socialt ägarskap
  - utbildning och kunskap
  - maktodelning

Inledning fortsättning

Ideologi

En grundläggande frågeställning är det politiska systemets natur. Det rör sig om samhällets gränser och territorium, medborgares politiska rättigheter, lagar och domstolar, ministrar, kungar, partier och val med mera.

En annan grundläggande frågeställning rör ägandesystemet. Det är en uppsättning regler för möjliga former av ägandeskap. Det kan gälla privat eller offentlig egendom, fastigheter, mineraltillgångar, hyresvärdar och hyresgäster, slavar och slavägare, aktieägare och lönearbetare med mera.

Jämför inledningen till Vänsterpartiets partiprogram: "Vänsterpartiet är ett socialistiskt, feministiskt och antirasistiskt parti på ekologisk grund som samlar människor för att bygga ett bättre samhälle, där alla kan leva i trygghet, frihet och jämlikhet."

Gränser och egendom

Alla ojämlikhetssystem vilar på teorier om gränser och egendom.

Vad går att äga? Andra personer, mark, byggnader, företag, kunskap, del av statsskuld?

"Eliten hävdar gärna att befintliga sociala skillnader inte bara gynnar de fattiga utan också sam-

hället som helhet, och att varje försök att rubba tingens rådande ordning kommer att leda till stora problem." Aktuellt exempel är 6-timmars arbetsdag som vi inte har råd med. Ett exempel till: Om vi höjer skatten för de som tjänar mest kommer de att flytta utomlands.

Information om ojämlikheter i världen går att hitta på World Inequality Database (WID.world)

WORLD
INEQUALITY
DATABASE

Då och Nu

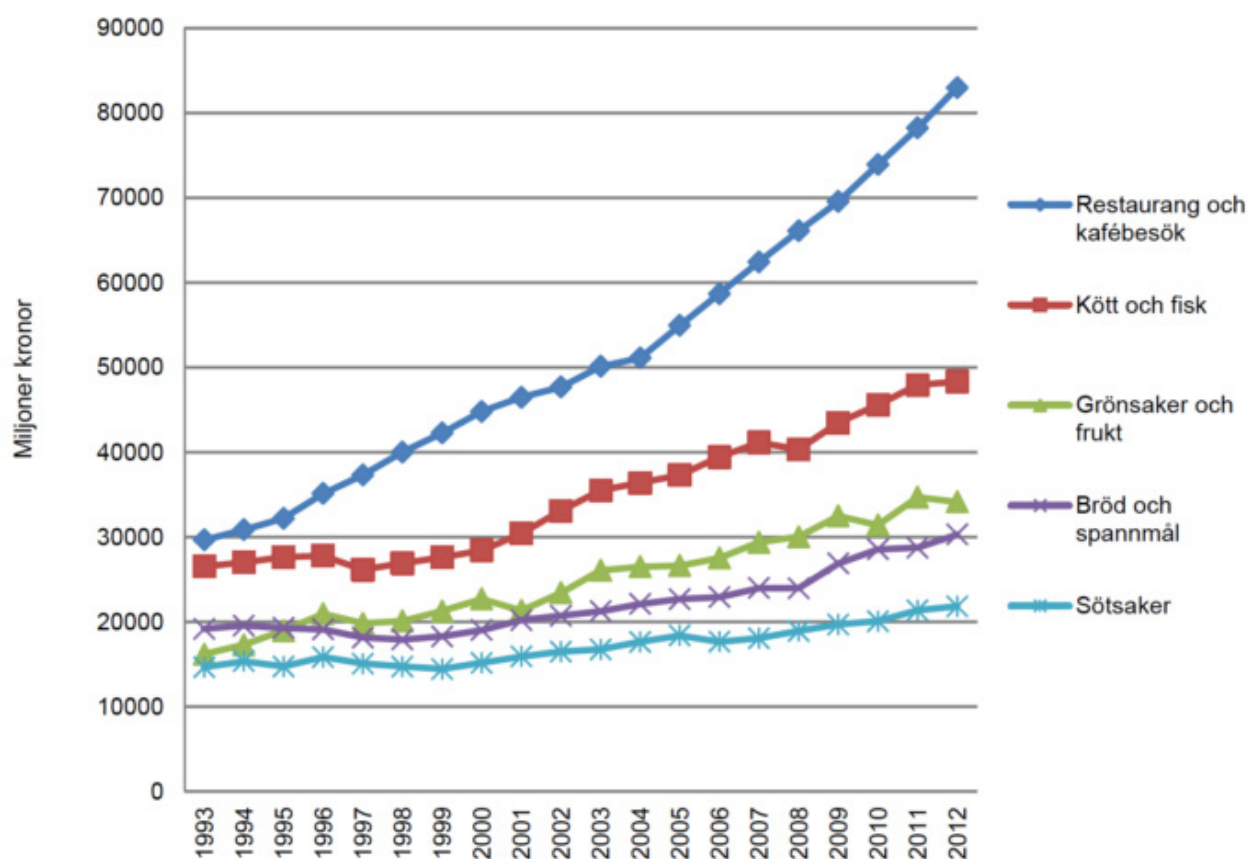
Vi blir äldre.

	1820	2020
Genomsnittlig global förväntad livslängd	26 år	72 år

Vi blir fler som konsumerar mer.

	1700 tal	idag	2300-tal om samma tillväxttakt
Folkmängd världen	700 miljoner	8 miljarder	70 miljarder
Köpkraft per månad	100 €	1000 €	10 000 €

Figur 1. Konsumtion av mat och livsmedel 1993-2012.

Inledning fortsättning

Den översta decilens (tiondelen av befolkningen) andel av nationalinkomsten.

	1980	2018
Europa	28%	34%
Indien	33%	55%
Ryssland	27%	45%
USA	34%	48%

Från strävan till jämlikhet till tillväxt för ojämlikhet 1950 - 2020

Världen över hade vi en ökande jämlikhet från 1950 till 1980. Därefter har ojämlikheten och koncentrationen av tillgångar till det välbärgade fåtalet ökat i raketfart.

Vi ser en tydlig utveckling. Andelen av inkomsterna som går till de som tjänar mest ökar starkt.

Noteras bör att tillväxttakten för Sverige var avsevärt större under perioden 1950 - 1980 då vi också hade en progressiv skatteskala. Tvärtemot vad högerpartierna säger i Sverige stimuleras produktion och konsumtion av högre skatter för de med höga inkomster. Det är i och för sig inte lyxyachter och privatjet som produceras då.

Det tråkiga är att även socialdemokratin anammat dessa idéer. Skatterna sänks för de med höga inkomster. Förmögenhet, gåvor och arv beskattas inte längre. Skillnaderna i samhället ökar.

Berlinmuren föll 1989. Fördelningspolitik för jämlikhet föll ur tiden. Strävan efter jämlikhet ansågs vara kommunism och därmed farligt och bevisat dåligt. Skolan får problem. Utbildning blir mest till för de rikas barn. USA är föregångare. Andelen av den totala nationalinkomsten som går till de 50% fattigaste sjönk från cirka 20% år 1980 till drygt 12% år 2018.

Förhållandena i Sverige är liknande. Allt färre barn från de med lägre inkomster får reell tillgång till högre utbildning. Den socioekonomiska statusen går i arv.

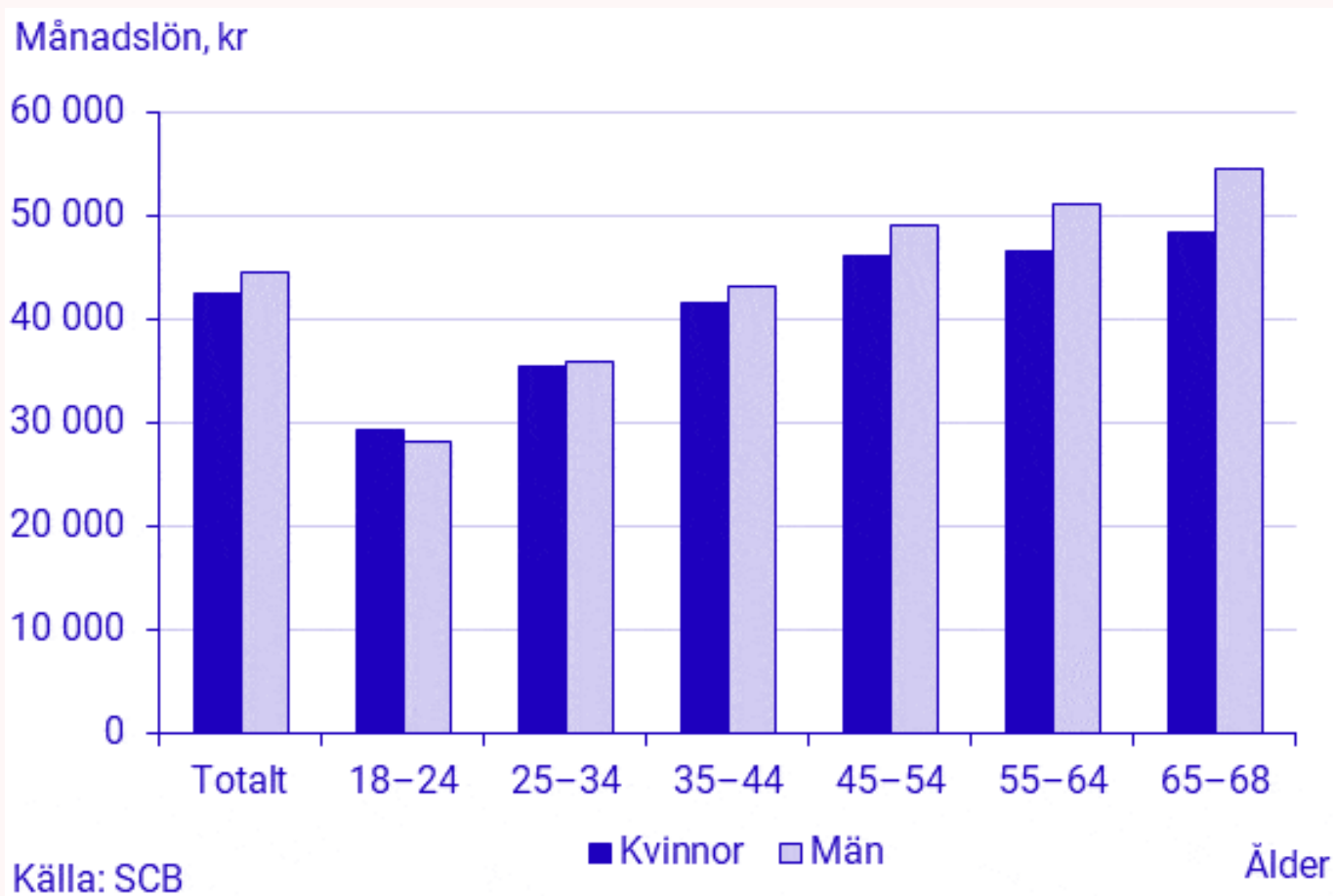
I Karlskrona, 60 000 invånare, orsakar det "fria skolvalet", organisatoriska resursförluster. I storleksordningen 100 miljoner kronor försvinner på grund av onödigt stort antal klasser i grundskolan. En klass med 19 elever kostar lika mycket som en med 25 (aktuellt delningstal). Det är pengar som skulle kunna användas till att sätta in stöd där det verkligen behövs. Det är kostnaden för att de fina barnen ska kunna välja de fina skolorna oavsett var de bor.

Det har numera gått så långt att jämlikhet inte längre är något som allmänt eftersträvas. I USA

är det likställt med kommunistisk diktatur.

När jämlikhetstanken faller så faller också jämställdheten platt till marken. Löneskillnader mellan män och kvinnor ökar till mannens fördel. Detta trots att det är flickorna som klarar gymnasieutbildning bättre än pojkar.

Medellön för män var 40 200 den 22 oktober 2024. Medellönen för kvinnor var då 36 200 kr. Medellönen var alltså drygt 11 % högre för män. I åldersgruppen 18-24 är kvinnornas medellön något högre. På grund av inte alls outgrundliga skäl drar sedan männen ifrån.

Bilden visar löner statliga sektorn hösten 2024 enligt Expressen Låneguiden

Avrundning inledningen

Hur kan det då bli så att skillnaderna i vårt land växer? Det beror helt enkelt på att så vill de flesta ha det.

De välutbildade intellektuella, som lyckats få bra löner, tycker att de är värda det. De har verkligen ansträngt sig för att få sina meriter. Det är inte mer än rättvist att de har det bättre än andra.

Den som inte lyckats i skolan eller idrotten eller vad personen satsat på, finner sig ofta i sitt öde, med en beundran för de som lyckats. I idrottens värld finns även där reträtt möjligheten att bli tränare.

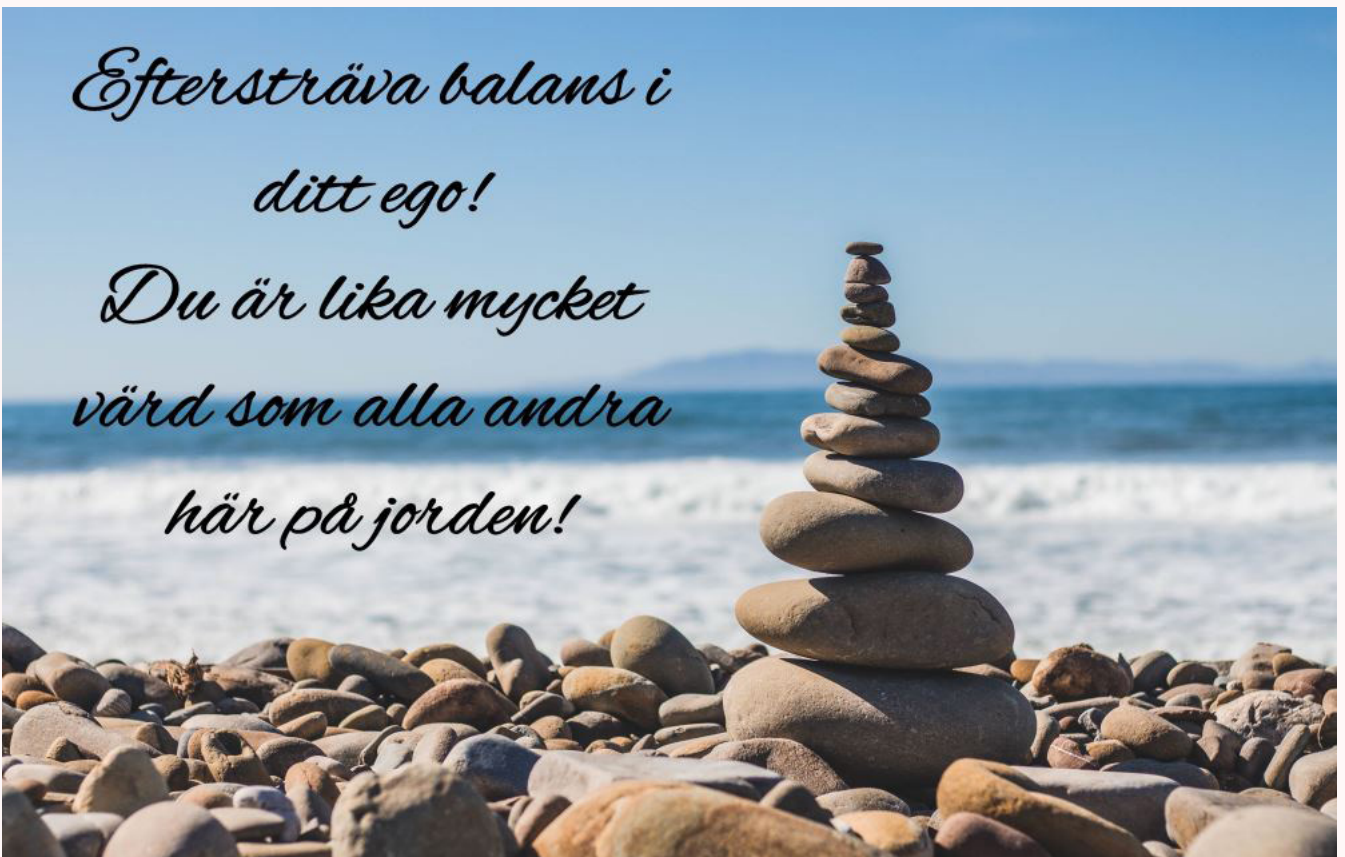
Ett litet fåtal vänstermänniskor kan ta det som sin livsuppgift att förklara att för nästan alla får det bättre i ett demokratiskt jämlikt samhälle. Det är matematiskt enkelt att bevisa, men socialt politiskt en gigantisk uppgift. Det är för övrigt kanske den enda möjligheten att jorden blir beboelig om 200 år.

Slutord: Det är Jonathan Malmström som har inspirerat mig till att läsa denna fantastiska (än så länge) bok med forskning kring ojämlikhet i världen.

Om någon läsare vill ha fortsatt redogörelse av denna på bok på detta sätt, så hör av dig. Annars fortsätter jag bara att skriva för mig själv. //Åke Stridh

*Eftersträva balans i
ditt ego!*

*Du är lika mycket
värd som alla andra
här på jorden!*

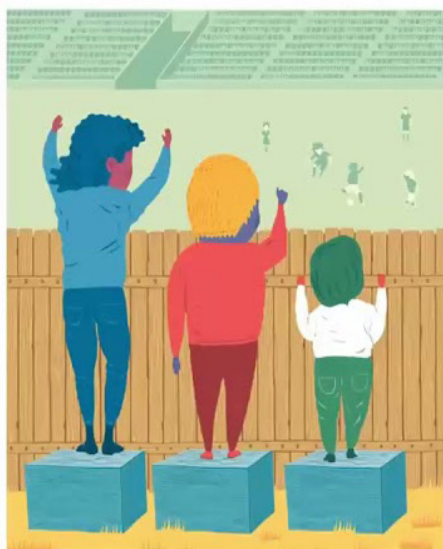

V
önskar
oss alla

ett jämlikare 2025

Jämlik vård och hälsa

Göra lika

Göra olika

Riva hinder

Café V

**MEDLEM I VÄNSTERPARTIET
ELLER BARA NYFIKEN**

Kom och ta en fika med oss!

**Lördagar 10 - 12
plus när någon kan öppna**

Ronnebygatan 3

Nu är det 2025
Öppet styrelsemöte onsdag 15 jan 18-20

